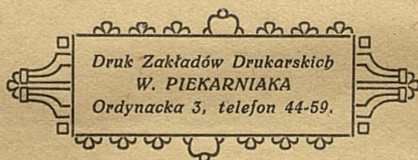
PRACE
TOWARZYSTWA PRAWNICZEGO
w WARSZAWIE

ROK 1926

WARSZAWA
TOWARZYSTWO PRAWNICZE W WARSZAWIE
1927.

Druk Zakładów Drukarskich
W. PIEKARNIAKA
Ordynacka 3, telefon 44-59.

IN MEMORIAM.

Ś. P.

Dr. Tadeusz Bujak

Dnia 12 czerwca r. 1926 zasnął snem wiecznym Prezes Towarzystwa Prawniczego ś. p. Tadeusz Bujak.

Urodzony w dniu 5 lutego r. 1862 we Lwowie jako syn wyższego urzędnika w dyrekcji skarbu, po przodkach swoich, pochodzących ze Śląska Cieszyńskiego, odziedziczył gorący patrjotyzm polski i silne przywiązanie do ojczystej wiary ewangelickiej. W twardej naturze jego przodków — skromnych polskich górali — szukać należy klucza do zrozumienia mocy charakteru ś. p. Bujaka i niepożytej jego energji w pracy.

Szkołę średnią ukończył we Lwowie, studja prawnicze odbył w Wiedniu i we Lwowie, poczem, uzyskawszy stopień doktora utriusque iuris, wstąpił na służbę do prokuratorji skarbu, którą pełnił we Lwowie i w Czerniowcach. Przy wprowadzeniu w r. 1897 nowej ustawy procedury cywilnej, miał o nowej ustawie dla kolegów — prawników szereg wykładów, celujących gruntownością i jasnością formy. Wówczas to z zarządu finansowego przeszedł w szeregi magistratury sądowej, jako sędzia sądu krajowego w Krakowie. W r. 1907 zamianowany został sędzią sądu krajowego wyższego w Krakowie, w r. 1910 sędzią Najwyższego Trybunału sądowego i kasacyjnego w Wiedniu. Na każdym stanowisku ceniony był jako pierwszorzędna siła prawnicza.

Po rozpadnięciu się Austrji pierwszy przeszedł na służbę do odrodzonej Polski: już w kwietniu r. 1919 został sędzią Sądu Najwyższego i na tym stanowisku z niesłabnącą energją, aż do ostatnich chwil życia, pracował w kierunku zjednoczenia sądownictwa polskiego. Gdy utworzona w r. 1920 w składzie Sądu Najwyższego izba V do spraw wielkopolskich, wobec szczupłej ilości sił prawniczych z tej dzielnicy, nie łatwą była do skompletowania, sam do izby tej przeszedł i stąd sądził na podstawie dotychczasowych ustaw niemieckich. Uprzednią swoją znajomość teoretyczną ustawodawstwa niemieckiego pogłębił do tego stopnia, że i na tem trudnem stanowisku stanął znowu w najpierwszym szeregu.

Wogóle wraz z przeniesieniem się do stolicy odrodzonej Polski zaczął się prawdziwy okres rozkwitu w pracowitym żywocie ś. p. Bujaka.

Był — w najlepszem znaczeniu tego wyrazu—fanatycznym wyznawcą jednej myśli przewodniej: ujednostajnienia ustawodawstwa i sądownictwa polskiego. Jeden z założycieli i nader gorliwy współredaktor wydawnictwa, skupiającego w sobie nowożytną judykaturę polską, — OSP. — pracował przez odpowiedni dobór materjału i za pomocą licznych glos przez siebie redagowanych w kierunku usunięcia różnic dzielnicowych i wprowadzenia możliwie największego ujednostajnienia do orzecznictwa polskiego.

Od samego założenia pracował jako członek tej instytucji, która była prawdziwem wcieleniem przewodniej jego myśli — Komisji Kodyfikacyjnej. W sekcji prawa cywilnego materjalnego był referentem prawa wodnego i referat jego w tym przedmiocie, który poddał projekt rządowy wyczerpującej krytyce prawniczej, wywarł poważny wpływ na ustawę o prawie wodnem w ostatecznej redakcji.

Ulubionem jego dzieckiem od pierwszej chwili przyjazdu jego do Warszawy stało się Towarzystwo Prawnicze Warszawskie. Bezpośrednio po przyjeździe do stolicy, już 27 marca r. 1919 zapisany w poczet członków Towarzystwa, 30 czerwca t. r. wybrany zostaje na członka Rady Towarzystwa, 8 maja r. 1922 na wiceprezesa Rady, 7 czerwca r. 1923 na przewodniczącego komisji bibliotecznej, w końcu 13 czerwca r. 1924 na Prezesa Towarzystwa“. Przywiązanie Zmarłego do naszego Towarzy-

stwa było w rzeczy samej wzruszające: od samego początku obecny był na wszystkich posiedzeniach, wysłuchiwał wszystkich odczytów i referatów Towarzystwa, a i poza tem spędzał w Towarzystwie wszystkie wieczory, wchodząc w najmniejsze drobiazgi administracyjne. Jak stwierdzają roczniki naszego Towarzystwa, wygłaszał osobiście liczne referaty, drukowane następnie na szpaltach Gazety Sądowej oraz Przeglądu Prawa i Administracji.

Przy tak ciężkiej, wyjątkowo mozolnej pracy zawodowej, miał zawsze czas na pracę teoretyczną. Wymieniamy tutaj ważniejsze jego prace w porządku chronologicznym.

1) O obowiązku ponoszenia kosztów sporu ubocznego od opuszczenia nowości. Prz. Sąd. i Adm., 1888, t. XIII, str. 416—431.

Rozprawa ta, aczkolwiek odnosząca się jeszcze do dawnej austrjackiej procedury cywilnej, zachowała jednak po dziś dzień pewną aktualność ze względu na podniesioną u nas obecnie dyskusję w sprawie beneficium novorum. Autor ubolewa nad tem, że sądy contra legem tłómaczą rozciągle przepis o dopuszczeniu nowości i w sporach ubocznych ob noviter reperta niesłusznie przekazują koszty sporu ubocznego do wyroku w sporze głównym.

2) Prz. Pr. i Adm. 1891 t. XVI, str. 232—240. Obszerna krytyka dzieła: dr. Adolf Heck, Austrjackie prawo procesowe, Lwów, 1891.

Sprawozdawca udowadnia, że autor we wstępie dopuścił się pomieszania pojęć zasadniczych i że reszta dzieła jest tylko plagiatem — w przeważnej części tłómaczeniem bez wskazania źródła — znanego dzieła Liszta o austrjackiem prawie procesowem.

3) Die rechtliche Stellung des ausserbücherlich berechtigten Dritten bei der Zwangversteigerung bücherlicher Liegenschaften, Gerichtszeitung, Wien, 1900, str. 193—195, 203—206. Referat, wygłoszony w dniu 31.1 1900 w Towarzystwie Prawniczem Krakowskiem.

Gruntownie przemyślana, dotychczas niepozbawiona aktualności rozprawa z mało u nas opracowanej dziedziny pogranicznej pomiędzy prawem hipotecznem a postępowaniem egzekucyjnem. Jakie jest położenie nabywcy na licytacji wobec jawności księgi gruntowej?

Czy nabywca na licytacji korzysta z rękojmi wiary publicznej? Czy prawo jego jest pierwotne, od stanu księgi gruntowej niezależne, czy też nabywca na licytacji jest następcą dawnego właściciela, dzielącym jego losy? — oto kwestje, stanowiące tło niniejszej rozprawy. Nabywcę na licytacji może, zdaniem referenta, otaczać rękojmia wiary publicznej, gdy przed licytacją każdy trzeci będzie miał możność powziąć wiadomość o zamierzonej sprzedaży publicznej i prawa swoje zgłosić. Przepis § 170 l. 5 austr. ust. egz., który poleca trzeciemu, pod prekluzją, zgłoszenie praw swych do nieruchomości, jest niewystarczający: zgłoszenie to powinno być poparte wytoczeniem powództwa o wstrzymanie licytacji.

4) Zu § 20 Zl. 2 der Jurisdictionsnorm. Juristische Blätter, Wien, 1905 Nr. 18.

5) O pisarzach pokątnych. Prz. Pr. i Adm., 1906, t. XXXI, str. 9.

6) Czy i w jaki sposób dążyć do ograniczenia ilości sporów prowizorjalnych? Czas. Praw. i Ekon. 1907, t. VIII, str. 225—236.

Autor ubolewa nad olbrzymią ilością — większą trzykrotnie w ówczesnej Galicji, niż we wszystkich innych krajach austrjackich — sporów prowizorjalnych, czyli akcyj o ochronę posiadania, które są „najczęściej negacją ochrony prawa“. Ze względu na niedoskonały w tym względzie stan ustawodawstwa, autor przypomina, że i sędzia jest obywatelem kraju, a zatem „tłómaczyć on winien ustawy w znacznej mierze przestarzałe w ten sposób, aby w praktycznem zastosowaniu przynajmniej odpowiadały potrzebom czasu i realnym warunkom życiowym“.

7) Bujak i Jaworski. Ustawa o sprostowaniu ksiąg gruntowych z materjałami i komentarzem. Kraków, 1908, Frommer, str. 465. Jest to tekst wraz z przekładem polskim, okólnikami ministerstwa sprawiedliwości, prezydjów sądów wyższych w Krakowie i we Lwowie oraz z obszernym komentarzem ustawy o sprostowaniu ksiąg gruntowych z r. 1906, wydanej specjalnie dla Galicji i Bukowiny, która miała za zadanie usunąć niezgodności pomiędzy faktycznym stanem posiadania a stanem hipotecznym.

8) Kodyfikacja prawa wodnego (Dz. Urz. Min. Spraw., dział nieurzędowy, 1921 r. str. 174—198).

Referat w przedmiocie polskiego prawa wodnego, przygotowany dla Komisji Kodyfikacyjnej.

9) Kwestje sporne między Sądem Najwyższym a Najwyższym Trybunałem Administracyjnym (Prz. Sąd. i Adm. 1926, str. 14—21).

Referat — wygłoszony poprzednio w Towarzystwie Prawniczem — podyktowany troską o ujednostajnienie nowożytnego orzecznictwa polskiego. Referent wykazuje szereg sprzecznych orzeczeń dwóch równoległych najwyższych magistratur sądowych w Polsce.

10) W końcu zaznaczyć należy szereg artykułów w Gazecie Sądowej, opartych zwykle na referatach, wygłoszonych w Towarzystwie Prawniczem, ożywionych zawsze tą samą myślą państwotwórczą: koniecznego ujednostajnienia ustaw i wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Wśród wielu innych wymienimy tutaj rzecz „O potrzebie stworzenia polskiego Sądu Najwyższego“ (1926, str. 211), gdzie referent, niezadowolony z obecnego Sądu Najwyższego, składającego się z izb dzielnicowych, żąda podziału Sądu na dwie jeno izby ogólno-polskie — cywilną i karną, oraz referat „Kodyfikacja francuska w Alzacji i Lotaryngji“, (1921, str. 413, 426), gdzie referent z tryumfem wskazuje na przykład ustawodawcy francuskiego, który z całą konsekwencją — prócz bardzo nielicznych wyjątków — przeprowadził unifikację ustawodawstwa odzyskanych prowincji z macierzą francuską.

Czytając gruntowne, przeważnie na źródłach prawa rzymskiego oparte rozprawy ś. p. Bujaka, nie należy nigdy zapominać o tem, że główne swoje prace zmarły Prezes Towarzystwa Prawniczego stale pisywał bezimiennie: jako sędzia-referent Sądu Najwyższego, gdzie każdy jego wyrok w kwestji zasadniczej tworzył zawsze pewne jakby studjum prawnicze, które wiedzę naszą i stanowisko praktyki sądowej posuwało o znaczny krok naprzód.

J. G.

SPRAWOZDANIE RADY.

1) W ciągu roku sprawozdawczego 1926 Towarzystwo rozwijało następującą działalność odczytową:

W Sekcjach połączonych wygłoszono 3 referaty.

W Sekcji prawa cywilnego wygłoszono 12 referatów (z czego 4 łącznie z innemi sekcjami).

W Sekcji prawa karnego — 6 referatów.

W Sekcji prawa państwowego i administracyjnego — 7 referatów (z czego 4 łącznie z innemi sekcjami).

W Sekcji historji prawa polskiego — 1 referat.

(W Sekcji ekonomiczno-społecznej — referatów nie było).

2) Z uwagi na 100-letnią rocznicę wprowadzenia w życie kodeksu cywilnego Polskiego z r. 1825 Towarzystwo Prawnicze zorganizowało w dn. 12 lutego posiedzenie Sekcji połączonych poświęcone specjalnie znaczeniu powyższego pomnika ustawodawstwa polskiego (szczegółowe sprawozdanie p. niżej str. 9).

3) W dn. 21 października gościło Towarzystwo w swych murach uczonego słowackiego prof. Rat'a z Bratislavy, który wygłosił w języku słowackim referat p. t. „O unifikacji prawa w Czechosłowacji" (p. streszczenie referatu niżej str. 16).

4) W zakresie zjazdów prawniczych — delegaci Towarzystwa wzięli udział w przygotowaniu i urządzeniu Kongresu Prawa autorskiego międzynarodowego w Warszawie (27—30 września 1926 r.) oraz w XXIV konferencji International Law Association, odbytej w Wiedniu w dn. 5—12 sierpnia 1926 r.

5) Kontakt z pokrewnemi organizacjami prawniczemi kraju i zagranicy był nadal w roku sprawozdaw-

czym ożywiony. W szczególności nawiązano po raz pierwszy kontakt z Ost. Europ. Institut we Wrocławiu (pomoc w zbieraniu materjałów prawnych). Za pośrednictwem istniejącej przy Towarzystwie Komisji współpracy z „Annuaire de législation étrangère de la Société de législation comparée“ okazały się w roczniku 1923 artykuły o ruchu prawniczym w Polsce w omawianym okresie czasu (rocznik ukazał się w r. 1926). Taksamo w zeszycie IV z r. 1926 (str. 562—569) „Revue de droit international privé“ ukazała się staraniem Towarzystwa glossa do wyroku Sądu Najwyższego z 22—29 października 1925 r. w sprawie przywileju zakrajowości attaché wojskowego poselstwa zagranicznego.

6) Na życzenie International Law Association wysłało Towarzystwo opinję pisemną z zakresu prawa egzekucji na statkach morskich.

7) Na zakończenie Rada podkreśla życzliwe poparcie, udzielone Towarzystwu, zarówno przez władze rządowe jak i przez prasę prawniczą i codzienną, w szczególności przez Gazetę Sądową Warszawską, Gazetę Administracji i Policji Państwowej, Palestrę, Kurjer Warszawski i Kurjer Poranny, za co Rada Towarzystwa składa niniejszem podziękowanie.

SPRAWOZDANIE Z POSIEDZENIA POŚWIĘCONEGO ROCZNICY KODEKSU CYWILNEGO POLSKIEGO 1825 R.

STULECIE KODEKSU CYWILNEGO POLSKIEGO.

D. 1 stycznia r. 1926 upłynęło lat 100 od chwili kiedy na terytorjum Królestwa Kongresowego obowiązywać zaczął kodeks cywilny polski z r. 1825, który zastąpił I księgę kodeksu Napoleona, obowiązującą od r. 1808 u nas. W związku z tą rocznicą Towarzystwo Prawnicze w Warszawie, w porozumieniu z redakcją Gazety Sądowej Warszawskiej, zorganizowało w d. 12 lutego specjalne posiedzenie połączonych sekcyj, poświę-

cone historji powstania, losowi i znaczeniu kodeksu cywilnego polskiego. Posiedzenie zgromadziło liczne koło prawników ze sfer magistratury, adwokatury i administracji.

Przewodniczący, prezes Towarzystwa, sędzia Sądu Najwyższego, p. Tadeusz Bujak, zagajając posiedzenie, wskazał na złotą nić tradycji rodzimej kodyfikacji prawa, jaka w umyśle prawnika polskiego łączy się z dziełem kodyfikatorów r. 1825.

Następnym mówcą był mecenas Henryk Konic. W pięknem przemówieniu wskazał on przedewszystkiem na ówczesną (z r. 1825) organizację kodyfikacyjną, — deputacje z r. 1820 do ułożenia kodeksu, poczem scharakteryzował podłoże prawne zamierzeń kodyfikacyjnych Deputacji. Mianowicie, niektóre instytucje obowiązującego od roku 1808 Kodeksu cywilnego francuskiego nie weszły w krew społeczeństwa polskiego,—kodyfikacja Królestwa Kongresowego była przeto niewątpliwie wyrazem pewnej reakcji przeciwko Kodeksowi Napoleona i dążeniem do powrotu do idei dawnego prawa polskiego. Temniemniej, o ile chodzi o całokształt kodyfikacji, Deputacja uznała za niemożliwe zerwanie z systemem Kodeksu Napoleona i, pragnąc na nim oprzeć swe dzieło, uzyskała nawet w tym celu specjalne upoważnienie monarsze. Z najważniejszych zmian w porównaniu z kodeksem cywilnym francuskim wprowadził kodeks cywilny polski z roku 1825 — powrócenie do zasady religijnego małżeństwa (zniesienie ślubów cywilnych) oraz częściowe oddanie władzom religijnym prowadzenia aktów stanu cywilnego — zmienił wreszcie rząd majątkowy małżeński, oraz rozszerzył w sposób oryginalny prawo spadkowe współmałżonka. Zaznaczyć tu należy, że znosząc śluby cywilne Kodeks Cywilny Polski z roku 1825, pozostawił jednak jurysdykcję cywilną w sprawach małżeńskich. Z innych przepisów zauważyć należy jeszcze zniesienie dla rodziców prawa osadzania dzieci w areszcie, co było znacznym postępem w porównaniu z przepisami Kodeksu Napoleona. Tak tedy miał Kodeks roku 1825 swe złe i dobre strony, a w stuletnią jego rocznicę pamiętać należy przedewszystkiem, że był własną rodzimą kodyfikacją, a przytem kodyfikacją napisaną przepiękną polszczyzną wolną od wszelkiej naleciałości i stanowiącą najdoskonalszy wzór do naśladowania.

Sędzia Sądu Apelacyjnego p. Julian Borkowski wygłosił referat o znaczeniu Kodeksu Cywilnego w setną rocznicę jego wprowadzenia.

Przypomniał na wstępie, że Kodeks Cywilny Polski jest dziś jedną z nielicznych obowiązujących ustaw, które były dziełem twórczości polskiej. Epoka poprzedzająca Kodeks Cywilny Polski, t. j. czasy porozbiorowe, zaznaczyła się najpierw gwałtownem niemczeniem i austrjaczeniem życia prawniczego polskiego, bezwzględnem niszczeniem dawnego prawa polskiego. Księstwo warszawskie wprowadziło nowy postępowy Kodeks francuski, obok konstytucji i organizacji władz na francuskich wzorowanych. To też, gdy za Królestwa Kongresowego zabrano się do dzieła kodyfikacji stało się jasnem, że w większości wypadków należy zachować system prawa francuskiego, zmieniając tylko w tych punktach, gdzie nie zdołało ono przyjąć się na gruncie polskim z powodu odmiennych zupełnie tradycyj i nawyknień ludności. Nie bez znaczenia był też fakt, że prawo francuskie wprowadzone było na całem terytorjum Królestwa Kongresowego, podczas gdy obowiązujące przed niem prawa pruskie i austrjackie znane były tylko każde na części terytorjum Królestwa. Te względy skłoniły Deputację w ułożeniu Kodeksu do oparcia się na Kodeksie Napoleona, nawet pod względem układu zewnętrznego. Pod względem treści w porównaniu z Kodeksem Napoleona najwięcej zmian doznały przepisy o prawie małżeńskim: zniesienie ślubów cywilnych, nowy rząd majątkowy małżeński, zaczerpnięty z wzorów niemieckich, oryginalny i swoisty system dziedziczenia małżonków, dalej przepisy o aktach stanu cywilnego i t. d. W ogólności stwierdzić trzeba, że choć te nowe przepisy były mniej liberalne od Kodeksu Napoleona, ale odpowiadały one stanowi kulturalnemu ówczesnego społeczeństwa polskiego. Zżycie się społeczeństwa polskiego z Kodeksem w biegu ubiegłego stulecia wynika z faktu, że był on narówni z Kodeksem Napoleona i ustawami hypotecznemi jednym z tych szańców, na których społeczeństwo polskie broniło przed władzą rosyjską swej odrębności kulturalnej i prawnej. W tem zawiera się społeczne, kulturalne i polityczne znaczenie Kodeksu r. 1825. W chwili obecnej Komisja Kodyfikacyjna ma dać Polsce

nowe księgi ustaw; te księgi powinny być tworem rodzimym zgodnie z tradycjami kodyfikatorów z r. 1825.

Ostatni mówca, magister praw p. Stanisław Tylbor wygłosił referat o próbach reformy Kodeksu Cywilnego Polskiego po powstaniu listopadowem.

Zapoznał on słuchaczy na zasadzie badań archiwalnych z usiłowaniami jakich po r. 1831 rząd rosyjski próbował celem rusyfikacji prawa polskiego, o ile chodziło o Kodeks Cywilny Polski. Zaraz po powstaniu cesarz Mikołaj powołał do życia dwa komitety kodyfikacyjne, jeden w Warszawie, drugi w Petersburgu, którym zlecił pracę nad nowelizacją ustawy cywilnej. Kontrola nad pracą powierzona została kodyfikatorowi rosyjskiemu Speranskiemu, który postawił sobie za cel upodobnienie prawa polskiego do praw rosyjskich. Zamierzenia rządu rosyjskiego na szczęście nie zostały zrealizowane, wyjąwszy jeden dział, mianowicie narzucone w r. 1836 Prawo o Małżeństwie. Zawdzięczać to należy czujności polskich członków komitetów kodyfikacyjnych (t. j. przedewszystkiem warszawskiego). Projekty i kontr-projekty kursowały pomiędzy Petersburgiem a Warszawą pomiędzy r. 1834 a 1854; Warszawa nawracała wciąż do zasad prawa francuskiego i Kodeksu Cywilnego Polskiego z r. 1825. Petersburg rusyfikował projekty. Szczegół charakterystyczny — w r. 1837 tylko różnice w tekstach polskim i rosyjskim zatwierdzonego już projektu spowodowały odesłanie go do ponownego zbadania i uchroniły kraj od narzucenia mu obcego prawa. Próby zmian ustały po śmierci Mikołaja I i w związku z nowymi kierunkami kodyfikacji rosyjskiej w epoce Aleksandra II.

Zamykając posiedzenie, Prezes Bujak podniósł raz jeszcze znaczenie prac nad Kodeksem z roku 1825 dla dzisiejszych zadań Komisji Kodyfikacyjnej.

BIBLJOTEKA.

Bibljoteka wraz z czytelnią otwarta była codziennie od godziny 18½ do 21.

Otrzymywano następujące czasopisma:

Gazetę Sądową Warszawską,
Gazetę Administracji i Policji państwowej,
Przegląd Ubezpieczeniowy,
Przegląd Notarjalny,
Themis Polską,
Sprawy podatkowe (wszystkie pisma powyższe w darze od ich redakcji), nadto Przegląd prawa i administracji (w darze od redakcji Orzecznictwa Sądów Polskich),
Monitor Polski, Dziennik Ustaw, oraz Dziennik urzędowy Ministerstwa Spr. Wewn. (w darze od redakcji Themis Polskiej),

oraz: Czasopisma prawnicze i ekonomiczne,

Ruch prawniczy i ekonomiczny,
Palestra,
Orzecznictwo Sądów Polskich,
Orzeczenia Najw. Trybunału administracyjnego,
Deutsche Juristen Zeitung,
Revue trimestrielle de droit civil,
Bulletin du Ministère du travail (od redakcji),
Dalloz, Recueil périodique,
Gazette Dalloz,
Revue hebdomadaire de jurisprudence,
Bulletin de la Société de législation comparée łącznie z Annuaire de législation étrangère,
Bulletin de documentation législative et sociale,
Revue de droit international privé (w darze od redakcji),
Zeitschrift für Osteuropäisches Recht (w darze od Redakcji),
Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze (w darze od Redakcji, O. S. P.),
Dary w książkach otrzymano od pp.: L. Babińskiego, Bitnera, Janczewskiego, M. Sztejnsberga, W. Wehra, R. A. Leżańskiego, J. Łyskowskiego, H. Sowilskiego, A. Millera, S. Pniewskiego, B. Wróblewskiego.

PRACE SEKCJI.

I. Sekcje Połączone.

21 maja — CEZARY JELLENTA. Ideologja Czechosłowacji i Polski. Podobieństwo, różnice i możliwości bliższego porozumienia.

28 maja — FRANCISZEK BUJAK. Zwyczajowe źródła włościańskiego prawa spadkowego.

PROTOKÓŁ.

Referent: System spadkobrania włościańskiego posiada doniosłe znaczenie publiczne, to też kwestją jego zajmowano się dużo w krajach zachodnio-europejskich, zwłaszcza w Niemczech, w Austrji i w Szwajcarji.

W Polsce, w drugiej połowie wieku XIX, zwrócono również baczniejszą uwagę na to zagadnienie, mamy więc w tej mierze do zanotowania — w r. 1876 odezwę Akademji Umiejętności o zbieranie zwyczajów prawnych włościan, mamy ogłoszony w r. 1889 w czasopiśmie „Wisła" obszerny kwestjonarjusz dla zbierania tych zwyczajów, ułożony przez prof. Grabowskiego, mamy w r. 1892 propozycje Gargasa. — Jednakowoż te wszystkie próby nie dały większych wyników praktycznych.

Faktyczną znajomość rzeczywistych zwyczajów spadkowych włościan w Polsce przedstawia się jak następuje.

Najlepiej znane są stosunki te dla ziem b. zaboru pruskiego, gdzie istnieją specjalne publikacje niemieckie, poświęcone temu przedmiotowi, niezłe też wiadomości posiadamy dla ziem Litwy, aczkolwiek prawie wyłącznie dla okolic, należących do składu dzisiejszego państwa Litwy Kowieńskiej. Niewielkie już materjały są do rozporządzenia, o ile chodzi o Królestwo Kongresowe, a najmniejsze, żadne prawie, o ile chodzi o b. Galicję.

Tak tedy, znajomość zwyczajów prawnych włościan jest niewielka, a przecież rzecz jest ważna, i nowa kodyfikacja polska nie powinna łamać dobrych zasad prawa zwyczajowego włościańskiego. Tymczasem nasza

Komisja Kodyfikacyjna zdaje się zapominać o konieczności utrzymania zwyczajów włościańskich.

Z drugiej znów strony nieda się zaprzeczyć, że w ostatnich czasach widać pewne zainteresowanie prawem włościańskiem w społeczeństwie (p. prace Bzowskiego. W. Babińskiego, Muza, Komisja Ludkiewicza dla spraw niepodzielności gospodarstw włościańskich w Min. Reform Rolnych w r. 1923 i t. p.)

Trudność polega m. i. na dobrem zorganizowaniu pracy zbierania materjałów. Należałoby, może, pójść za wzorem b. dzielnicy pruskiej i przyjąć kwestjonarjusze, które tam były w użyciu, zużytkować dobry przykład zagranicy, wskazówki historji, wyzyskać akta sądowe i t. d. Kwestjonarjusz powinien rozesłać rząd, — Ministerstwo Sprawiedliwości albo Ministerstwo Reform Rolnych.

Kończąc, prelegent odczytuje szkic takiego kwestjonarjusza.

Przewodniczący otwiera dyskusję.

P. BZOWSKI — uzupełnia literaturę przedmiotu. Jako plan pracy proponowałby stworzenie referatów prawa zwyczajnego przy prezesach sądów okręgowych. Zebrany materjał należałoby przesyłać do opinji wydziałom prawnym uniwersytetów oraz Ministerstwu Sprawiedliwości. Zwraca uwagę na terminologję prawniczą i znaczenie dla niej zwyczaju.

P. SERAFIMOWICZ — przypomina, że na Kresach Wschodnich prawo spadkowe włościan jest właściwie regulowane nie przez przepisy Tomu X cz. 1, lecz przez zwyczaj. Jednakowoż Komisja, powołana niedawno do przejrzenia ustawodawstwa kresowego (Komisja Starczewskiego), wypowiedziała się przeciwko zachowaniu odrębności prawa włościańskiego.

P. LANDAU — podkreśla dużą doniosłość zagadnień poruszonych w referacie.

P. BABIŃSKI — zwraca uwagę na łączność poruszonych w referacie zagadnień z przepisami Konstytucji Rzpltej o ustroju rolnym Państwa Polskiego.

P. KONDRACKI — przypomina, na szeregu przykładów, stan prawny w b. zaborze rosyjskim (np. „primactwo“) i nadmienia, że większość rosyjskich projektów

reformy prawa cywilnego opowiadała się za zachowaniem zwyczajów.

PRZEWODNICZĄCY — podkreśla różnicę w stanie prawnym na Kresach Wschodnich, a w reszcie Państwa. Uważa, że notarjusze byliby najbardziej powołani do zbierania zwyczajów. Dla prac Komisji Kodyfikacyjnej konieczne byłoby przedstawienie wniosków opracowanych przez ludzi fachowych.

Jako wynik praktyczny obecnego posiedzenia proponuje, aby prelegent wespół z p. Bzowskim opracowali wniosek dla Rady Towarzystwa Prawniczego, a ta ostatnia zadecyduje o nadaniu mu dalszego biegu praktycznego.

P. CHOJNACKI — deklaruje się jako przeciwnik prawa zwyczajowego, uznaje jednak znaczenie zwyczaju dla wyrazownictwa prawniczego polskiego.

P. ŁYSKOWSKI — jako członek Komisji Kodyfikacyjnej stwierdza niewątpliwe zainteresowanie się jej, w danych warunkach, zagadnieniem prawa zwyczajowego włościańskiego.

REFERENT — dziękuje obecnym za zgłoszone uwagi, zwraca się raz jeszcze z apelem do Komisji Kodyfikacyjnej o bliższe wzięcie pod rozwagę zagadnień prawa zwyczajowego włościańskiego. Praktyczne wnioski przewodniczącego akceptuje.

21 października.

Prof. RAT z Bratislavy „O UNIFIKACJI PRAWA W CZECHOSŁOWACJI".

PROTOKÓŁ.

PRZEWODNICZĄCY — dziękuję prelegentowi za wizytę i przedstawia go zebranym.

PRELEGENT — dziękuje z kolei za zaproszenie organizatorom odczytu oraz młodzieży uniwersyteckiej za gościnność w Warszawie, poczem przechodzi do tematu swego odczytu:

Czechosłowacja powierzyła zadanie unifikacji, inaczej niż Polska, nie Komisji, ale specjalnemu minister-

stwu, powołanemu do życia ustawą z roku 1919. Czechosłowacja odczuwa, podobnie jak Polska, konieczność unifikacji prawa; idea utrzymania odrębności, mająca np. zwolenników w Jugosławji, nie znalazłaby posłuchu w Czechosłowacji. Prawo ma z natury swej charakter konserwatywny, a zatem unifikacja powinna być pożądana, jako element konsolidacji Państwa. Wreszcie stała wymiana ludzi i idei pomiędzy Czechami a Słowaczyzną pcha także w kierunku unifikacji.

Projektowany nowy kodeks cywlny Czechosłowacji jest właściwie przeróbką kodeksu cywilnego austryjackiego. Zatrzymano się na nim dlatego, ponieważ nie był on obcy i Słowaczyźnie. Mianowicie obowiązywał on tam czas jakiś po r. 1848, zawsze zaś jako pomocnicze źródło prawa. Oderwanie się od pnia prawa niemieckiego w nowej kodyfikacji, aczkolwiek pociągające i sympatyczne, nie było możliwe dla względów praktycznych.

Jeżeli chodzi o prawo małżeńskie, to częściowa reforma tego prawa już nastąpiła przez wydanie ustawy w r. 1919, zaprowadzającej system mieszany, fakultatywny i religijno-świecki.

W zakresie prawa karnego obowiązują na Słowaczyźnie po dziś dzień — ustawy z r. 1878 z uzupełnieniami (np. z r. 1913 o włóczęgach). Ustawy te nie są miłe słowakom, gdyż nieraz używane były przez węgrów jako narzędzie walki ze słowakami.

Ideą przewodnią unifikacji powinny być potrzeby życia praktycznego raczej, aniżeli abstrakcje, zawsze jednak musi jej przedewszystkiem przyświecać ideał sprawiedliwości w prawie.

II. Sekcja Prawa Cywilnego.

Odbyto 13 posiedzeń, na których wygłoszono referaty następujące:

22 stycznia — ANDRZEJ KAFTAL — Odpowiedzialność za szkody zrządzone w komunikacji lotniczej (Drukowane: Gazeta Sądowa Warszawska Nr. 24/26).

29 stycznia — ZYGMUNT RYMOWICZ — Kompetencje trybunału rozjemczego polsko-niemieckiego

w sprawach o rekwizycje (łącznie z Sekcją prawa państwowego i administracyjnego).

5 lutego — ROMAN KURATOWSKI — O rygorach hipotecznych niezbywalności i nieobciążania nieruchomości (Drukowane: Gazeta Sądowa Warszawska Nr. Nr. 19, 20, 21/26).

19 lutego — LEON BABIŃSKI — Sprawa spadków, upadłości i wykonalności wyroków na ostatniej konferencji w Hadze.

Referent scharakteryzował prace V Konferencji Haskiej prawa międzynarodowego prywatnego, która po upływie 21 lat od ostatniej konferencji IV-ej zebrała się w Hadze w r. 1925. Polska uczestniczyła w niej, biorąc w ten sposób po raz pierwszy czynny udział w pracach haskich nad kodyfikacją prawa międzynarodowego prywatnego. Konferencja w r. 1925 zaproponowała szereg uzupełnień do konwencji istniejących, wypracowała projekty umów typowych dla wykonalności wyroków o upadłości, oraz kontynuowała rozpatrywaną w r. 1904 dyskusję nad konwencją międzynarodową w sprawach spadkowych (Drukowane: Palestra 1926 nr. 3, 4, 5, I oddzielna odbitka, Warszawa 1926).

26 lutego — CZESŁAW POZNAŃSKI — O odpowiedzialności za wypadki samochodowe.

5 marca — ALEKSANDER JACKOWSKI — O reformie rolnej (łącznie z Sekcją prawa państwowego i administracyjnego).

26 marca — STANISŁAW NEUFELD — O odpowiedzialności państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonarjuszy państwowych (łącznie z Sekcją prawa państw. i administr.

19 marca — WITOLD WEHR — Nowa konwencja o ochronie własności przemysłowej (Haga 1925).

Referent rozpoczął od naszkicowania genezy ochrony własności przemysłowej w prawie międzynarodowem, wspominając o umowie paryskiej r. 1883 i o układzie Madryckim r. 1891. Następnie przeszedł do szczegółowego omówienia zmian wprowadzonych przez nowe redakcje haskie r. 1925 w stosunku do dotychczas obowiązującego tekstu, ustalonego w Waszyngtonie w r. 1911. Podkreślić zwłaszcza należy badanie przez nowy tekst określenia, czem jest nieuczciwa konkurencja; ustalono mianowicie w art. 10-ym, że czynem nieuczciwej konkurencji jest wszelki czyn konkurencji, sprzeczny

z uczciwymi zwyczajami w dziedzinie przemysłowej lub handlowej (Drukowane: Palestra 1926, zesz. 11).

9 kwietnia — ATANAZY BARDZKI — Kościół katolicki jako osoba prawna.

23 kwietnia — JÓZEF KUCZYŃSKI — O reformie rolnej (łącznie z Sekcją prawa państw. i admin.).

7 maja — Dyskusja nad referatem p. STANISŁAWA NEUFELDA — O odpowiedzialności państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonarjuszy państwowych (łącznie z Sekcją prawa państw. i administr.).

11 czerwca — MAREK KURATOWSKI — O nieuczciwej konkurencji (projekt nowej ustawy).

26 listopada — BRONISŁAW STELMACHOWSKI — Sądy pokoju w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej.

III. Sekcja Prawa Karnego.

Odbyto posiedzeń 6, na których wygłoszono następujące referaty:

8 stycznia — TADEUSZ BUJAK — Z dziedziny lichwy wojennej.

15 stycznia — WŁODZIMIERZ SOKALSKI — O kongresie penitencjarnym w Londynie.

12 marca — STANISŁAW ŚLIWIŃSKI — Sprzeczność orzecznictwa izb karnych Sądu Najwyższego.

16 kwietnia — MIKOŁAJ KORENFELD — Ostatnie dążenia ligi Howarda.

30 kwietnia — EDWARD NEYMARK — Więziennictwo polskie.

4 czerwca — KAZIMIERZ RETTINGER — „Prawo Lyncha".

IV. Sekcja Prawa Państwowego i Administracyjnego.

Odbyto 8 posiedzeń, na których wygłoszono referaty następujące:

18 czerwca — MIECZYSŁAW SZERER — O potrzebie zwiększenia władzy konstytucyjnej Prezydenta Rzplitej.

12 listopada — MICHAŁ ORZĘCKI — Podstawy teoretyczne reformy administracji.

19 listopada — LEON BABIŃSKI — Stosunek Stanów Zjednoczonych Am. Półn. do Trybunału Haskiego.

Referent wyjaśnił międzynarodowo-prawny stosunek Stanów Zjednoczonych do Trybunału Haskiego i zreferował pięć zastrzeżeń, sformułowanych przez Senat Stanów Zjedn. w związku z zamiarem przystąpienia Stanów do Trybunału. Oświetliwszy następnie tło historyczno-polityczne sprawy wspomnianych zastrzeżeń amerykańskich, referent poddał analizie prawniczej zgodność tych zastrzeżeń z paktem Ligi, oraz statutem Trybunału Haskiego i zapoznał szczegółowo słuchaczów z przebiegiem i wynikami prac Konferencji międzynarodowej, zwołanej dla zbadania sprawy stosunku Stanów Zjednoczonych Ameryki do Trybunału Haskiego.

5 posiedzeń, odbytych łącznie z Sekcją Prawa cywilnego w dniach z 9 stycznia, 5 marca, 26 marca, 23 kwietnia i 7 maja, wykazano wyżej w sprawozdaniu z prac Sekcji prawa cywilnego.

V. Sekcja Historji Prawa Polskiego.

Odbyto 1 posiedzenie, na którem wygłoszono następujący referat:

3 grudnia — JÓZEF SIEMIEŃSKI — Polski edykt tolerancyjny 1573 r.

SKŁAD OSOBISTY.

Rada: Prezes (od grudnia 1926 r.) Jakób Glass (od czerwca do grudnia) Karol Lutostański. Wice-prezes — Karol Lutostański. Sekretarz — Leon Babiński. Skarbnik — Aleksander Jackowski. Zastępca Sekretarza i Skarbnika — Szymon Rundstein. Członkowie: Ignacy Łyskowski, Zygmunt Nagórski.

Przewodniczący Sekcji (członkowie Rady): Marek Kuratowski, Wacław Makowski, Józef Siemieński, Stefan Urbanowicz.

Komisja Rewizyjna: Zygmunt Rymowicz, Stefan Sieczkowski, Stanisław Szczepański.

Prezydium Sekcji Prawa Cywilnego: Prezes — Marek Kuratowski, Wiceprezes: Jan Namitkiewicz. Sekretarz: Zygmunt Blenau. Zastępca Sekretarza: Jan Tatarkiewicz.

Prezydjum Sekcji Prawa Karnego: Prezes — Wacław Makowski. Wiceprezes — Mieczysław Ettinger. Sekretarz — Michał Skoczyński. Zast. Sekretarza — Wacław Tyrchowski.

Prezydjum Sekcji Prawa Państwowego i Administracyjnego: Prezes — Stefan Urbanowicz. Wiceprezes — vacat. Sekretarz — Wacław Czapiński. Zast. Sekretarza — vacat.

Prezydjum Sekcji Historji Prawa Polskiego: Prezes — Józef Siemieński. Wiceprezes — Stanisław Car. Sekretarz — Leon Babiński. Zast. Sekretarza — Roman Kuratowski.

Prezydjum Sekcji Ekonomiczno-Społecznej: Prezes — vacat. Wiceprezes — Janusz Machnicki. Sekretarz i Zast. Sekretarza — vacat.

Komisja Biblioteczna: Przewodniczący — Tadeusz Bujak (zmarł). Członkowie: Leon Babiński, Ignacy Ettinger, Karol Lutostański, Czesław Poznański, Stefan Urbanowicz.

Delegaci do Redakcji „Themis Polskiej“: S. Bukowiecki, K. Lutostański, S. Rundstein.

Delegat do Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucji Prawniczych: K. Lutostański.

Komitet współpracy z Annuaire de lêgislation êtrangère: Przewodniczący — K. Lutostański, Redaktor — R. Kuratowski. Członkowie: L. Babiński, W. Komarnicki, E. St. Rappaport.

W okresie sprawozdawczym przyjęto w poczet członków 12 osób, wystąpiło 3 osoby.

Zmarli: Tadeusz Bujak, Nikodem Likiert, Kazimierz Marowski, Eugenjusz Miłkowski. Zygmunt Wasiutyński.

Po zamknięciu okresu sprawozdawczego dotkliwy cios w szeregach członków najczynniejszych Towarzystwa sprawiła śmierć ś. p. Marka Kuratowskiego zmarłego w d. 20 marca r. 1927. Cześć Jego pamięci.

OGÓLNE ZESTAWIENIE DOCHODÓW I WYDATKÓW TOWARZYSTWA PRAWNICZEGO W WARSZAWIE, w 1926 roku.

Nazwa rachunku.	Dochody w złotych	Dochody w %	Wydatki w złotych	Wydatki w %
1. P. K. O. . . .	15,74	0.2		
2. Składki zaległe . .	926,—	16.6		
3. Składki Okresu Bieżącego.	4.544,—	81.4		
4. Ofiary	97,—	1.8		
5. Druki i Mater. Piśmienne .			392,80	5.9
6. Drobne Wydatki . .			476,29	7.2
7. Koszty Inkasa Składek			542,20	8.3
8. Pensje Personelu . .			1.560,—	23.9
9. Pisma i Książki . .			667,70	10.3
10. Ubezpieczenia . .			31,40	0.4
11. Komorne . . .			2.151,45	32.9
12. Opał i Światło . .			679,78	10.4
13. Udział w Inst. Pokr. .			41,72	0.7
	5.582,74	100.0	6.543,34	100.0
14. Nadwyżka wydatków nad dochodami . . .	960,60			
	6.543,34		6.543,34	

BILANS SUROWY RACHUNKÓW TOWARZYSTWA PRAWNICZEGO W WARSZAWIE, na dz. 31.12 1926 r.

Tytuł rachunku	D-t Suma	C-t Suma	D-t Saldo	C-t Saldo
1. Bilans Otwarcia .	1.953,92	1.953,92	—	—
2. Kasa . . .	5.938,10	4.938,31	999,79	—
3. P. K. O. Nr. 4842 .	3.148,47	3.004,93	143,54	—
4. Składki Zaległe . .		926,—		926,—
5. Składki Bież. Okresu .		4.544,—		4.544.—
6. Fundusz Specjalny .	100,—	350,—		250,—
7. Druki i Mat. Piśmienne	432,80	40,—	392,80	—
8. Ofiary . . .		97,—		97,—
9. Drobne Wydatki .	476,19		476,19	
10. Koszty Inkasa Składek (Prowizja) . .	542,20		542,20	
11. Pensje Personelu .	1.560,—		1.560,—	
12. Pisma i Książki. .	667,70		667,70	
13. Ubezpieczenia . .	31,40		31,40	
14. Komorne . .	2.151,45		2.151,45	
15. Opał i światło . .	679,78		679,78	
16. Udział w Inst. Pokr.	41,72		41,72	
17. F. Hoesick w/m. .		0,05		0.05
18. Bank Handl. w Warsz. w/m. . . .	0,05		0,05	
19. Sprzęty . . .	0,04		0,04	
20. Środki Fin. Towarzyst.		1.853,87		1.853,87
21. Ogólne Wydatki i Wpływy . . .		15,74		15,74
	17.723,82	17.723,82	7.686,66	7.686,66

BILANS ZAMKNIĘCIA RACHUNKÓW TOWARZYSTWA PRAWNICZEGO W WARSZAWIE, sporządzony na dzień 31 grudnia 1926 r.

AKTYWA.

1.	Kasa	999.79
2.	Pocztowa Kasa Oszczędn.	161.44
3.	Bank Handlowy w W-wie w/m	0.05
4.	Sprzęty	0.04
		1.161.32

PASYWA.

1.	Fundusz Specjalny	250.—
2.	Ferdynand Hoesick w/m	0.05
3.	Sumy Przechodnie	18.—
4.	Środki Finansowe T-wa	893.27
		1.161.32

PROJEKT BUDŻETU NA R. 1927.

Przychód.	Zł.
Saldo Kasowe	1161.23
Składki członkowskie (500 zł. przy ewent. podw. składki) .	8000.—
Nieprzewidziane	78.77
Razem:	9240.—

Rozchód.	
Komorne, opał i świadczenia	3200.—
Światło	300.—
Ubezpieczenie	40.—
Płace personelu	1600.—
Prowizje	600.—
Książki i pisma	800.—
Druki, materjały piśmienne, wyd. kancel.	400.—
Inwestycje	600.—
Themis Polska	1000.—
Koszta rachunkowości	200.—
Nieprzewidziane	500.—
Razem:	9240.—

SPRAWOZDANIA ODDZIAŁÓW.

I. ŁÓDŹ.

Na ostatniem Walnem Zgromadzeniu Oddziału w dniu 5 maja 1926 r. został wybrany Zarząd w składzie kolegów: Zienkiewicz, Cygański, Dalig, Ingersleben, Łada, Więckowski i Pawłowski. W dniu 26 maja Zarząd ukonstytuował się jak następuje: prezes — Stefan Cygański, Wice-prezes — Kazimierz Zienkiewicz, sekretarz — Stanisław Pawłowski, bibljotekarz — Józef Ingersleben, skarbnik — Arno Dalig.

Na pierwszem swem posiedzeniu Zarząd ustalił termin swych stałych posiedzeń, które w roku sprawozdawczym odbywały się każdego tygodnia w piątek. Wykonywując uchwałę Walnego Zgromadzenia, Zarząd ustalił także stały dzień zebrań towarzyskich członków Towarzystwa, które odbywały się w piątek, przyczem bibljoteka była otwarta codziennie w godzinach wieczorowych.

Zebrania piątkowe przyczyniły się wybitnie do wzmożenia współżycia koleżeńskiego, dając jednocześnie możność załatwiania i poruszania całego szeregu zagadnień, codziennie wysuwanych przez życie w pracy zawodowej.

Również wypełniając uchwałę Walnego Zgromadzenia, Zarząd wraz z delegatami wybranymi przez Zgromadzenie złożył p. Kazimierzowi Rossmanowi, długoletniemu prezesowi Towarzystwa, podziękowanie za owocną pracę dla dobra Towarzystwa, wręczając jednocześnie dyplom członka honorowego Towarzystwa.

W roku sprawozdawczym zostały wygłoszone w Towarzystwie trzy referaty, a mianowicie:

1. H. Ettinger — o projekcie ustawy postępowania karnego.

2. S. Konorski i S. Kobyliński — Samobójstwo we dwoje.

3. S. Taubenszlag — Zasady prawa karno-skarbowego ze szczególnem uwzględnieniem orzecznictwa sądowego.

Praca Zarządu polegała prócz tego na załatwieniu całego szeregu spraw gospodarczych.

II. KIELCE.

Zarząd Oddziału stanowili:

1. Karol Kozierowski — prezes Zarządu,
2. Walery Ryfiński — wice-prezes Zarządu,
3. Edmund Winczakiewicz
4. Józef Gajerski
5. Włodzimierz Kubecki
6. Franciszek Szanek

(3–6) członkowie Zarządu

Przyjęto nowych członków 2, ubyło 11, z końcem okresu sprawozdawczego liczba członków wynosiła 71.

W łonie Towarzystwa czynne były 3 Sekcje, utworzone w 1925 r.: a) prawa cywilnego, b) prawa karnego i c) prawa administracyjno-skarbowego.

Praca Towarzystwa koncentrowała się przeważnie w Sekcjach prawa cywilnego i administracyjno-skarbowego, gdzie odbywały się zebrania dyskusyjne na temat zagadnień bieżącej praktyki sądowej, skarbowej i administracyjnej. Prócz tego na plenarnych posiedzeniach Oddziału z udziałem członków wszystkich sekcji były wygłoszone następujące referaty:

1. Ludwik Kurnikowski — Udział władz cywilnych w przygotowaniu i przeprowadzeniu mobilizacji.

Referent zaznajmił słuchaczy z głównemi zasadami udziału ludności w przygotowaniu i przeprowadzeniu mobilizacji, streszczając odpowiednie ustawy:

a) o obowiązku służby wojskowej,
b) o kolejach w czasie wojny,
c) o osobistych świadczeniach wojennych,
d) o zaopatrzeniu inwalidów i
e) o zasiłkach dla rodzin osób, powołanych na ćwiczenia.

2. Jan Wodecki — O nabyciu, uznaniu i utracie obywatelstwa Polskiego.

Referent podał źródła pochodzenia zasadniczych norm prawnych dotyczących obywatelstwa polskiego, a mianowicie:

Traktat Wersalski, Traktaty w Trianon i St. Germain, Traktat Ryski, Konwencję Wiedeńską oraz ustawę o obywatelstwie polskiem z dnia 20 stycznia 1920 r., jak również wydane następnie przepisy uzupełniające.

3. Walerjan Karrauchow — Uwagi w sprawie postępowania karno-skarbowego.

Referat został wygłoszony przed ogłoszeniem ustawy skarbowej karnej z dnia 2 sierpnia 1926 roku (Dz. Ust. Nr. 105). Referent zobrazował sposób postępowania w poszczególnych sprawach wykroczeń ustaw skarbowych.

4. Franciszek Szanek — Nowa ustawa stemplowa.

Referent podał wytyczne ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. Ust. Nr. 98) i stosowanie takowej w poszczególnych wypadkach.

Dochody za okres sprawozdawczy wyniosły Zł. 669 gr. 91, wydatki — Zł. 503 gr. 30.

Wydatki uskuteczniane były głównie na zakup czasopism i nowych dzieł prawniczych.

Z czasopism były prenumerowane:
Gazeta Sądowa Warszawska,
Przegląd Prawa i Administracji,
Ruch Prawniczy i Ekonomiczny,
Przegląd Prawa Handlowego.

W okresie sprawozdawczym została uporządkowana biblioteka oddziału, zawierająca kilkadziesiąt różnych wydawnictw.

III. INNE ODDZIAŁY.

Z pozostałych oddziałów Towarzystwa, znajdujących się w Kaliszu, Siedlcach i Sosnowcu, sprawozdania nadesłane nie były.

